

Κείμενο

Εκείνο το πρωί η Αριστέα πετάχτηκε απ' το κρεβάτι της αποφασισμένη επιτέλους να αντιδράσει. Δεν άντεχε άλλο να σέρνεται μέσα στη μιζέρια που επέβαλαν τα τελευταία χρόνια οι περιστάσεις και τα απαγωγτά θανατικά, λες κι όλα μαζί είχαν συνωμοτήσει να της μαυρίζουν τη ζωή, να μαραζώνουν τα καλύτερά της χρόνια. Ακούμπησε με το μέτωπο το τζάμι της μπαλκονόπορτας χαζεύοντας το χειμωνιάτικο κάμπο κι η ματιά της έπιασε το τρένο που απομακρυνόταν αφήνοντας πίσω του ντουμάνι τον καπνό, σε όγκο πιο μεγάλο κι από το ίδιο. Κάποια στιγμή θα συναντιόταν με το Όριεντ Εξπρές κι από κει όλοι οι δρόμοι ανοιχτοί για την Ευρώπη. Ονειρευόταν το τρένο που διέσχιζε τόσα σύνορα και έωνε τόσες χώρες.

Ν. Θέμελης, Η αναλαμπή

Κείμενο

Πέρασε το μεσημέρι, έφαγα κάτι στο πόδι, περίμενα. Πήρα έναν υπνάκο καμιά ώρα. Μπας και στο μεταξύ γύρισε η Μαθίλδη. Της χτύπησα το μεσότοιχο: σιωπή. Περίμενα ως τις έξι. Τότε σκέφτηκα πως το παράκανε, μ' είχε πιάσει ανυπομονησία να κατεβώ για τον Παναθηναϊκό στο μεγάλο συλλαλητήριο διαμαρτυρίας. Φαντάσου να διαδηλώνει ο κυρ Παναγιώτης κι εγώ να κάθομαι στη γωνίτσα μου! Πριν ανοίξω για έξω σκέφθηκα τη Φλώρα. Σχημάτισα τον αριθμό της και δυο φορές μπερδεύτηκα, τα δάχτυλά μου τρέμαν, σαν να πήγαινα να κάνω κάτι απαγορευμένο, μια απιστία. Μα δεν απάντησε κανείς στο τηλέφωνο, ευτυχώς. Θα έλεπε ή θα είχε βγάλει τη φίσα. Κατέβηκα.

Στρ. Τσίρκας, Η χαμένη άνοιξη

Κείμενο

—Θέλω γράμματα! Θέλω γράμματα!
Ο Παπασίδερος τόλμησε κάποτε να εναντιωθεί
—Το παιδί αγαπά τα γράμματα, είπε. Πρέπει να σπουδάσει αφού είναι θέλημα Θεού.
—Το γένος δεν έχει ανάγκη από πολλά γράμματα, αποκρίθηκε απότομα και ξερά ο γερο-Φραντζής, το γένος έχει ανάγκη από παράδες...

Γ. Θεοτοκάς, Αργώ

Κείμενο

Οι μέρες περνούσαν γρήγορα, η μια πίσ' απ' την άλλη και γέμιζα από φόβο, που έφτανε η σαρακοστή. Την πρώτη μέρα πρόσεξα πώς ξύριζαν τις τρίχες τους. Έκανα κι εγώ το ίδιο· ξύρισα το στήθος μου.
—Θεέ μου, συχώρεσέ με, είπα και δάκρυσα. Αυτή τη χρονιά όλοι θα έκαναν σαρακοστή, γιατί είχε φύγει ο Γκισούρης, ο εχθρός.
—Κι εγώ πρέπει να πιάσω τη νηστεία, λέω του αφεντικού μου.
—Εγώ θα κάνω και για σένα, μου λέει, εσύ δεν έχεις αμαρτία, είσαι στα ξένα κι ο Αλλάχ σε συχωράει.

Στρ. Δούκας,

Ιστορία ενός αιχμαλώτου

Διήγησις:

το κείμενο εμπεριέχει
μόνο αφήγηση από
έναν απρόσωπο
παντογνώστη αφηγητή.

Μίμησις

Αφίνα
α. Αφήγηση ~~πρώτου~~
προσώπου σε πρώτο
ενικό, συνηθώς
πρόσωπο: το κείμενο
εμπεριέχει μόνο
αφήγηση.

Ο νεαρός από απέναντι καθόταν τώρα δίπλα της, διέτρεχε με το βλέμμα του το πρόσωπό της και προσπαθούσε να της ανοίξει συζήτηση. Του απάντησε κοφτά, ενοχλημένη κοιτάζοντας μπροστά. Πέρασαν ένα δυο λεπτά αμηχανίας. Κάποια στιγμή φάνηκε να φτιάχνει τα ατημέλητα μαλλιά της. Ο νεαρός επέμενε. Της είπε ότι φαινόταν λυπημένη και της πρόσφερε ένα λουλούδι στο σχήμα της καμέλιας, φτιαγμένο από κόκκινο γκοφρέ χαρτί. Το είχε φτιάξει ο ίδιος, όπως είπε. Τον κοίταξε κατάματα και του χαμογέλασε. Εκείνος έκανε ένα κολακευτικό σχόλιο για το χαμόγελό της. Ακόμη κι αν ήταν φάρσα, αυτή άρχιζε να το διασκεδάζει.

Ο νεαρός από απέναντι καθόταν τώρα δίπλα μου. Ένωσα να διατρέχει με το βλέμμα του το πρόσωπό μου. Έκανε προσπάθειες να μου ανοίξει συζήτηση. Διατήρησα τη σοβαρότητά μου και του απάντησα κοφτά, ενοχλημένη κοιτάζοντας μπροστά. Έβρισκα, ωστόσο, τα κλισέ του συμπαθητικά, γιατί συνοδεύονταν από το ίδιο εκείνο φιλικό χαμόγελο. Πέρασαν ένα δυο λεπτά αμηχανίας στα οποία έπιασα τον εαυτό μου να φτιάχνει ασυναίσθητα τα ατημέλητα μαλλιά μου. Ο νεαρός επέμενε. Μου είπε ότι φαινόμουν λυπημένη και μου πρόσφερε ένα λουλούδι στο σχήμα της καμέλιας, φτιαγμένο από κόκκινο γκοφρέ χαρτί. Το είχε φτιάξει ο ίδιος, όπως μου είπε. Τον κοίταξα κατάματα και του χαμογέλασα. Εκείνος έκανε ένα κολακευτικό σχόλιο για το χαμόγελό μου. Κι άλλο κλισέ. Ακόμη κι αν ήταν φάρσα, άρχιζα να το διασκεδάζω.

¹⁹ Το διήγημα περιλαμβάνεται ως λογοτεχνικό κείμενο σε κριτήριο αξιολόγησης στη Διδακτική ενότητα «ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ».

Μίμησις

- Συγγνώμη, γνωρίζομαστε;
- Σ' εμένα μιλάτε;
- Ναι, σας κοπιάζω εδώ και ώρα και προσπαθώ να θυμηθώ από που σας ξέρω.
- Δεν νομίζω.

- Λοιπόν;

- Λοιπόν τι;

- Φαίνεστε λυπημένη.

- Ναι, μια δυσάρεστη είδηση...

- Ίσως αυτό να σας κάνει να νιώσετε καλύτερα.

β. Διάλογος

Το κείμενο εμπεριέχει μόνο διαλόγους (κυρίως σε θεατρικά έργα).

[Της προσφέρει ένα λουλούδι στο σχήμα της καμέλιας, φτιαγμένο από κόκκινο γκοφρέ χαρτί].

- Τα φτιάχνω ο ίδιος.

- Πολύ όμορφο! Ευχαριστώ.

- Ωραίο χαμόγελο! Πρέπει να χαμογελάτε συχνότερα.

Ο νεαρός από απέναντι καθόταν τώρα δίπλα μου. Ένωσα να διατρέχει με το βλέμμα του το πρόσωπό μου. Έκανε προσπάθειες να μου ανοίξει συζήτηση.

«Συγγνώμη, γνωρίζομαστε»

Διατήρησα τη σοβαρότητά μου και του απάντησ^α κοφτά, «Σ' εμένα μιλάτε; Δεν νομίζω». Έβρισκα, ωστόσο, τα κλισέ του συμπαθητικά, γιατί συνοδεύονταν από το ίδιο εκείνο φιλικό χαμόγελο. Πέρασαν ένα δυο λεπτά αμηχανίας στα οποία έπιασα τον εαυτό μου να φτιάχνει ασυναίσθητα τα απημέλητα μαλλιά μου. Ο νεαρός επέμενε, «Φαίνεστε λυπημένη». «Ναι, μια δυσάρεστη είδηση» του απάντησα με μια απρόσμενα για μένα εξομολογητική διάθεση. «Ίσως αυτό να σας κάνει να νιώσετε καλύτερα», μου είπε και μου έδωσε ένα λουλούδι στο σχήμα της καμέλιας, φτιαγμένο από κόκκινο γκοφρέ χαρτί. «Τα φτιάχνω ο ίδιος». Τον κοίταξα κατάματα, του χαμογέλασα. «Πολύ όμορφο! Ευχαριστώ». «Ωραίο χαμόγελο! Πρέπει να χαμογελάτε συχνότερα» είπε. Κι άλλο κλισέ. Ακόμη κι αν ήταν φάρσα, άρχιζα να το διασκεδάζω.

γ. Μεικτός τρόπος

αφήγηση από πρωτοπρόσωπο ή τριτοπρόσωπο αφηγητή, που εμπεριέχει διαλόγους και αυτούσια παράθεση των λόγων ή των σκέψεων των ηρώων.